

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

15.01.2021. Nr. 1.7-2/94

Uz 16.11.2020. Nr. 8-9/4513

Uz 26.11.2020. Nr. 8-9.1/4658

Saldus novada pašvaldībai

*Par SIA “Saldus komunālserviss” un
SIA “Saldus namu pārvalde”*

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Saldus novada pašvaldības (turpmāk – pašvaldība) iesniegumus par līdzdalības izvērtējumiem pašvaldības kapitālsabiedrībās SIA “Saldus komunālserviss” un SIA “Saldus namu pārvalde”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Pašvaldība ir veikusi VPIL 88.panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu (par daļu no tās kapitālsabiedrību sniegtajiem pakalpojumiem), kā arī konsultējusies ar nevalstisko organizāciju Saldus uzņēmēju biedrību. Vienlaicīgi KP aicina pašvaldību, veicot līdzdalības izvērtējumus, t.sk. citās kapitālsabiedrībās, konsultēties ar Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru, kas ir Latvijā lielākā komersantu dažādākajās nozarēs intereses pārstāvošā biedrība.

Vienlaikus atbilstoši Saeimas 10.12.2020. pieņemtajiem grozījumiem Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā¹, pašvaldības, kuras administratīvi teritoriālās reformas ietvaros apvieno un kuras ir kapitāla daļu turētājas kapitālsabiedrībā, neveic šā likuma 7.pantā noteikto pienākumu. Administratīvi teritoriālās reformas ietvaros jaunizveidotās novadu pašvaldības izpilda šā likuma 7.pantā noteikto pienākumu līdz 2022.gada 1.jūnijam.

Tādējādi, ņemot vērā, ka administratīvi teritoriālās reformas rezultātā līdzšinējais Saldus novads būs daļa no jaunizveidotā Saldus novada, pienākums veikt līdzdalības

¹ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma Pārejas noteikumu 30.punkts, <https://likumi.lv/ta/id/269907#p-764546>

pārvērtēšanu par SIA "Saldus komunālserviss", SIA "Saldus namu pārvalde", kā arī par citu jaunizveidotā Saldus novada kapitālsabiedrību darbības atbilstību VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnoteikumiem, būs jaunizveidotajai Saldus novada pašvaldībai.

Līdz ar to šajā atzinumā KP, t.sk., norādīs uz apsvērumiem, kas būtu jāņem vērā jaunizveidotajai Saldus novada pašvaldībai, veicot līdzdalības SIA "Saldus komunālserviss", SIA "Saldus namu pārvalde", kā arī citās kapitālsabiedrībās, pārvērtēšanu.

SIA "Saldus komunālserviss"

No KP iesniegtā izvērtējuma par līdzdalības saglabāšanu SIA "Saldus komunālserviss" secināms, ka SIA "Saldus komunālserviss" ir dibināta ar mērķi nodrošināt no pašvaldības autonomās funkcijas izrietošus pārvaldes uzdevumus, t.i., organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (ūdensapgādi un kanalizāciju). Pašvaldības līdzdalības apjoms SIA "Saldus komunālserviss" ir 100%.

2020.gada 6.novembrī apstiprinātajos SIA "Saldus komunālserviss" statūtos² paredzēti šādi darbības veidi (NACE klasifikators):

- 1) ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde (36.00);
- 2) notekūdeņu savākšana un attīrīšana (37.00);
- 3) atkritumu apstrāde un izvietošana (izņemot bīstamos atkritumus) (38.21);
- 4) sanitārija un citi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi (39.00);
- 5) būvniecības projektu izstrādāšana (41.10);
- 6) ūdensapgādes sistēmu būvniecība (42.21);
- 7) elektroinstalācijas ierīkošana, cauruļvadu uzstādīšanas un citas līdzīgas darbības (43.2);
- 8) cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšana (43.22);
- 9) nekustamā īpašuma pārvaldīšana par atlīdzību vai uz līguma pamata (68.32);
- 10) tehniskā pārbaude un analīze (71.20);
- 11) apbedīšana un ar to saistītā darbība (96.03);
- 12) kravas pārvadājumi pa autoceļiem.(49.41.).

Pašvaldība ar SIA "Saldus komunālserviss" ir noslēgusi līgumu par decentralizēto kanalizācijas sistēmu (turpmāk – DKS) reģistra izveidi un uzturēšanu un SIA "Saldus komunālserviss" ir uzsākusi DKS reģistra izveidi.

Iepazīstoties ar SIA "Saldus komunālserviss" tīmekļa vietnē pieejamo informāciju³, KP konstatēja, ka SIA "Saldus komunālserviss" sniedz arī šādus pakalpojumus – ūdens skaitītāju uzstādīšana un nomaiņa, transporta tehnikas nomas pakalpojumi, pārvietojamo tualetu nomas pakalpojumi, asenizācijas pakalpojumi. Šo pakalpojumu sniegšana pašvaldības iesniegtajā izvērtējumā nav vērtēta.

Izvērtējumā norādīts, ka, neskatoties uz Komercreģistrā reģistrētajiem komercdarbības veidiem, SIA "Saldus komunālserviss" faktiskā pamatdarbība ir ūdensapgādes un kanalizācijas nodrošināšana. Pašvaldības ieskatā SIA "Saldus komunālserviss" veicamā komercdarbība atbilst VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnoteikumiem.

Attiecībā uz ūdens ieguves, attīrīšanas un apgādes pakalpojumiem un notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas pakalpojumiem pašvaldība izvērtējumā norāda, ka SIA "Saldus komunālserviss" ir galvenais un vienīgais centralizētās ūdensapgādes un centralizētās kanalizācijas uzņēmums pašvaldības teritorijā un faktiski realizē novada politiku šajā jomā.

Ņemot vērā, ka SIA "Saldus komunālserviss" veic pašvaldības autonomo funkciju ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu jomā, nodrošinot sabiedriskos ūdenssaimniecības

² https://www.salduskomunalie.lv/dok/Statuti_06.11.2020.pdf

³ <https://www.salduskomunalie.lv/pakalpojumi/pakalpojumi-2>

pakalpojumus pašvaldības administratīvajā teritorijā, t.sk. pārvaldot ūdenssaimniecības infrastruktūru, kā arī SIA “Saldus komunālserviss” minēto pakalpojumu sniegšanā darbojas dabiskā monopola apstākļos, kā arī minētos pakalpojumus nevarētu uzsākt sniegt citi tirgus dalībnieki, KP atzīst, ka SIA “Saldus komunālserviss” sniegtie pamata pakalpojumi (sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi) ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punkta izpratnē.

Attiecībā uz citiem SIA “Saldus komunālserviss” sniegtajiem pakalpojumiem pašvaldība norādījusi, ka pārējie SIA “Saldus komunālserviss” sniegtie pakalpojumi ir izveidoti ar mērķi maksimāli izmantot kapitālsabiedrības īpašumā esošos resursus un mazināt sezonālos zaudējumus, kas varētu būtiski ietekmēt novada iedzīvotājiem svarīgo pakalpojumu cenu. SIA “Saldus komunālserviss” šo pakalpojumu sniegšanā, izņemot pašvaldības deleģēto uzdevumu, apsaimniekot kapsētas un attīrīt ūdenstilpnes, konkurē brīvā tirgū ar citiem pakalpojumu sniedzējiem.

Attiecībā uz DKS asenizācijas pakalpojumu sniegšanu, izvērtējumā norādīts, ka pašvaldības teritorijā šos pakalpojumus piedāvā arī divi privātie tirgus dalībnieki. Tādējādi, KP norāda, ka, izvērtējot privāto tirgus dalībnieku iespējas pārņemt attiecīgā pakalpojuma sniegšanu pašvaldības teritorijā, pašvaldībai būtu nepieciešams vērtēt iespēju pakāpeniskai SIA “Saldus komunālserviss” iziešanai no DKS asenizācijas pakalpojumu sniegšanas tirgus.

Tāpat KP aicina pašvaldību un SIA “Saldus komunālserviss” vērtēt iespējamu konkurences neitralitātes risku pastāvēšanu saistībā ar SIA “Saldus komunālserviss” deleģēto DKS reģistra izveidi un uzturēšanu, vienlaikus arī pašai SIA “Saldus komunālserviss” sniedzot asenizācijas pakalpojumus. Attiecīgi, lai novērstu iespējamus konkurences neitralitātes riskus⁴, KP ieskatā DKS reģistra izveide un uzturēšana primāri būtu jāveic pašai pašvaldībai, savukārt deleģēt pienākumu par šā reģistra izveidi un uzturēšanu pašvaldībai būtu ieteicams tikai tādai personai, kura vienlaikus nav asenizācijas pakalpojumu sniedzējs.

Attiecībā uz SIA “Saldus komunālserviss” sniegto papildu pakalpojumu - transporta pakalpojumiem – pašvaldība norādījusi, ka saskaņā ar noslēgto līgumu ar pašvaldību, SIA “Saldus komunālserviss” nodrošina Saldus pilsētas ielu uzturēšanu ziemas periodā līdz 2021.gada 31.martam. Tādējādi, ņemot vērā, ka attiecīgais līgums ar SIA “Saldus komunālserviss” noslēgts uz laiku līdz publiskā iepirkuma ietvaros tiks izvēlēts jauns pakalpojuma sniedzējs (jo iepriekšējais publiskā iepirkuma uzvarētājs nespēja nodrošināt savlaicīgu uzticēto uzdevumu izpildi), KP nav iebildumu attiecībā uz SIA “Saldus komunālserviss” šādu īslaicīga pakalpojuma sniegšanu, lai nodrošinātu pakalpojuma sniegšanas nepārtrauktību.

Attiecībā uz pakalpojumiem – apbedīšana un ar to saistītā darbība – pašvaldība izvērtējumā norādījusi, ka SIA “Saldus komunālserviss” nodrošina Saldus pilsētas un Čāpātāju kapu apsaimniekošanu, nodrošinot apbedījumu vietu reģistrēšanu, teritoriju uzkopšanu, kapličas pakalpojumu sniegšanu. Ņemot vērā, ka citas ar apbedīšanas pakalpojumiem saistītās darbības SIA “Saldus komunālserviss” neveic, jo attiecīgo pakalpojumu sniegšanas tirgū ir pietiekoši liela konkurence no privātajiem komersantiem, KP nav iebildumu attiecībā uz SIA “Saldus komunālserviss” sniegtajiem ar kapsētu apsaimniekošanu saistītajiem pakalpojumiem.

Attiecībā uz SIA “Saldus komunālserviss” reģistrēto darbības veidu – atkritumu apstrāde un izvietošana (izņemot bīstamos atkritumus) – izvērtējumā norādīts, ka šī darbības veida ietvaros pašvaldībai ar SIA “Saldus komunālserviss” līdz 2021.gada 31.decembrim ir noslēgts līgums par Saldus pilsētas ūdenstilpju uzturēšanu - ūdenszāļu pļaušanu, izvākšanu, aizvešanu un dīķu, ūdens līmeņa regulatoru uzturēšanu un remontu. Pakalpojumam ir izteikti sezonāls raksturs un darbu apjoms nav liels, turklāt, tas prasa gan speciālas iemaņas, gan tehnisko nodrošinājumu, kā arī privātie uzņēmēji nav izrādījuši iniciatīvu uzņemties šī

⁴ Sk. arī KP tirgus uzraudzības “Par asenizācijas pakalpojumu sniegšanu Jēkabpils pilsētas teritorijā” noslēguma ziņojumu (2020.gads), 54., 55., 61.rindkopa. Pieejams <https://www.kp.gov.lv/lv/2020gads>

pakalpojuma izpildi. Tomēr, lai dotu iespēju arī privātajiem komersantiem iesaistīties šī pakalpojuma nodrošināšanā, pašvaldība 2021.gadā ir plānojusi izsludināt publisko iepirkumu. Tādējādi, ņemot vērā, ka attiecīgais pakalpojums tiek sniegts uz laiku līdz publiskā iepirkuma ietvaros tiks izvēlēts jauns pakalpojuma sniedzējs, KP nav iebildumu attiecībā uz SIA “Saldus komunālserviss” sniegto ūdenstilpju uzturēšanas pakalpojumu, lai novērstu tirgus nepilnību VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē.

Attiecībā uz citiem SIA “Saldus komunālserviss” statūtos norādītajiem darbības veidiem – būvniecības projektu izstrādāšanu, ūdensapgādes sistēmu būvniecību, elektroinstalācijas ierīkošanu, cauruļvadu uzstādīšanu, cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšanu, tehnisko pārbaudi un analīzi, izvērtējumā norādīts, ka šie darbības veidi ir tiešā veidā saistīti ar SIA “Saldus komunālserviss” sniegtajiem ūdenssaimniecības un kanalizācijas nodrošināšanas pakalpojumiem. Piemēram, lai privāta vai juridiska persona pieslēgtos izbūvētai sistēmai, tiek izstrādāts projekts un, ja klients vēlas, tiek nodrošināta konkrētā pieslēguma izbūve. Attiecīgais pakalpojums tiek sniegts brīvas konkurences apstākļos, tomēr tas nav regulārs un ir reti pieprasīts.

KP ieskatā šo pakalpojumu sniegšanas tirgū pirmšķietami nevarētu tikt konstatēta tirgus nepilnība VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē, kā arī šo pakalpojumu sniegšana nevarētu tikt pamatota ar citiem VPIL 88.panta pirmās daļas priekšnoteikumiem.

SIA “Saldus namu pārvalde”

SIA “Saldus namu pārvalde” darbības mērķis ir nodrošināt kvalitatīvus pašvaldības deleģētos pienākumus un citus pakalpojumus, veicinot Saldus novada nekustamā īpašuma uzturēšanu, attīstību un iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanu⁵. Pašvaldības līdzdalības apjoms SIA “Saldus namu pārvalde” ir 100%.

Izvērtējumā norādīti šādi SIA “Saldus namu pārvalde” darbības veidi (NACE klasifikators):

- 1) sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana (68.20);
- 2) nekustamā īpašuma pārvaldīšana par atlīdzību vai uz līguma pamata (68.32);
- 3) cita veida tīrīšanas darbība (81.29);
- 4) ainavu veidošanas un uzturēšanas darbības (81.30);
- 5) pārējās citur neklasificētas uzņēmējdarbības veicināšanas palīgdarbības (82.99).

Iepazīstoties ar SIA “Saldus namu pārvalde” tīmekļa vietnē pieejamo informāciju⁶, KP konstatēja, ka SIA “Saldus namu pārvalde” sniedz arī šādus maksas pakalpojumus – remontstrādnieka, elektriķa, santehniķa pakalpojumi, kravas transporta, traktortehnikas u.c. tehnikas nomas pakalpojumi, lapu savākšanas pakalpojumi). Šo pakalpojumu sniegšana pašvaldības iesniegtajā izvērtējumā nav vērtēta.

Pašvaldības ieskatā SIA “Saldus namu pārvalde” veicamā komercdarbība atbilst VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnoteikumiem.

Izvērtējumā norādīts, ka, neskatoties uz statūtos norādītajiem komercdarbības veidiem, faktiskā SIA “Saldus namu pārvalde” darbība ir saistīta ar:

1) no likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50.panta septītās daļas izrietošā pašvaldības pienākuma pārvaldīt dzīvojamo māju līdz tās pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai.

Šobrīd SIA “Saldus namu pārvalde” apsaimnieko 95 dzīvojamās mājas (no tām 41 māja vēl nav pārņēmusi pārvaldīšanas tiesības), tomēr, dzīvokļu īpašniekiem iesaistoties dzīvojamās

⁵ https://namuparvalde.saldus.lv/wp-content/uploads/2020/02/strat_plans_namu_parvalde_.pdf

⁶ <https://namuparvalde.saldus.lv/pakalpojumi/>

mājas pārvaldīšanas procesā, aktīvi tiek organizēta arī dzīvojamo māju pārvaldīšanas tiesību nodošana dzīvokļu īpašnieku biedrībām un citām pilnvarotām personām, kā rezultātā apsaimniekojamo māju skaitam ir tendence samazināties (2016.gadā – 140 mājas, 2020.gadā – 95 mājas). Savukārt, 54 dzīvojamo māju īpašnieki ir uzticējuši SIA “Saldus namu pārvalde” namu pārvaldīšanu, iedzīvotājiem pieņemot šādu lēmumu, izvērtējot visu tirgus dalībnieku piedāvājumus konkurences apstākļos.

Kā norādīts izvērtējumā, pēc Lursoft datiem 2019.gadā pašvaldības teritorijā reģistrēti 7 uzņēmumi, kuru darbības veids saskaņā ar NACE klasifikatoru ir *Nekustamā īpašuma pārvaldīšana par atlīdzību vai uz līguma pamata*, turklāt jāņem vērā arī nodibināto dzīvokļu īpašnieku biedrību skaits, kas pēdējo gadu laikā ir palielinājies un šāda tendence prognozējama arī turpmāk. Šobrīd SIA “Saldus namu pārvalde” nodrošina nekustamā īpašuma pārvaldīšanas pakalpojumus lielākoties tādām dzīvojamām mājām, kam nepieciešami lieli finanšu ieguldījumi, lai atbilstoši normatīvo aktu prasībām nodrošinātu dzīvojamo māju ekspluatāciju un uzturēšanu (fizisku saglabāšanu visā to ekspluatācijas laikā). Ņemot vērā šādu māju platību, iedzīvotāju skaitu un maksātpēju, citi uzņēmumi, kas pašvaldības teritorijā darbojas šajā jomā, nav finansiāli ieinteresēti šādu māju apsaimniekošanā.

KP norāda, ka tās ieskatā daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšana nav atzīstama par stratēģiski svarīgu preču vai pakalpojumu radīšanu vai stratēģiski svarīgu īpašumu pārvaldīšanu. Minēto pakalpojumu sniegšana ir pamatota un atbalstāma tikai gadījumos, ja ir konstatējami VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktie priekšnoteikumi (tirgus nepilnība) vai arī pakalpojumi tiek sniegti pamatojoties uz likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50.panta septīto daļu, kas varētu tikt uzskatīts par izņēmuma gadījumu.

KP secina, ka zināmā mērā SIA “Saldus namu pārvalde” darbību nekustamo īpašumu pārvaldīšanas pakalpojumu jomā var uzskatīt par tādu, kas novērš tirgus nepilnību VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē attiecībā uz apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu dzīvojamām mājām, kuru apsaimniekošanu privātie komersanti nevēlas uzņemt, piemēram, sliktā tehniskā stāvokļa u.c. iemeslu dēļ.

Vienlaikus, ņemot vērā, ka attiecīgā pakalpojuma sniegšanas tirgū pašvaldībā darbojas arī privātie pakalpojumu sniedzēji, jaunizveidotajai Saldus novada pašvaldībai būtu jāvērtē iespēja organizēt likuma “Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50.panta septītajā daļā noteiktā pašvaldības pienākuma izpildi citādā veidā, piemēram, publiskā iepirkuma ietvaros nododot šādu īpašumu pārvaldīšanu privātajiem tirgus dalībniekiem, kā arī jāvērtē iespējama pakāpeniska iziešana no dzīvojamo māju pārvaldīšanas tirgus. Tāpat atbalstu iedzīvotājiem, kas nespēj segt noteiktus sadzīves izdevumus (t.sk. mājokļa uzturēšana) pilnā apmērā, pašvaldība varētu nodrošināt nevis, sniedzot visus apsaimniekošanas pakalpojumus (ar pašvaldības kapitālsabiedrības starpniecību), bet iespējams, īstenojot cita veida atbalsta mehānismus no publiskās personas puses, lai veicinātu nekustamo īpašumu kvalitatīvu uzturēšanu;

2) pašvaldības īpašumā esošu divu nedzīvojamo ēku pārvaldīšanu un iznomāšanu (ēkās izvietotas pašvaldības struktūrvienības un aģentūras), iznomājot atsevišķas telpas arī trešajām personām. SIA “Saldus namu pārvalde”, piesaistot kredītresursus, ir veikusi nepieciešamos ieguldījumus (vides pieejamības, energoefektivitātes nodrošināšanai) un turpina segt šīs kredītsaistības no saņemtās nomas maksas.

KP atgādina, ka, lai novērstu iespējamu neatbilstību konkurences neitralitātei, nomas maksa visiem telpu nomniekiem būtu nosakāma uz vienlīdzīgiem nosacījumiem.

Vienlaikus, KP norāda, ka pēc SIA “Saldus namu pārvalde” kredītsaistību segšanas, būtu vērtējama iespēja attiecīgo nedzīvojamo ēku pārvaldīšanas tiesības nodot privātajiem komersantiem;

3) Saldus tirgus apsaimniekošanu, nodrošinot infrastruktūru un pakalpojumus mājražotājiem un mazajiem komersantiem. Saskaņā ar pašvaldības lēmumu 2019.gadā tika veikta SIA “Saldus namu pārvalde” un SIA “Saldus tirgus” apvienošana.

Pašvaldības teritorijā Saldus tirgum alternatīvas tirdzniecības vietas nav, kur vienuviet iespējams pastāvīgi tik plašā apmērā nodrošināt vietējās produkcijas tirdzniecību tieši no produkcijas audzētājiem un amatniekiem.

KP atzīst, ka SIA “Saldus namu pārvalde”, sniedzot tirgus apsaimniekošanas pakalpojumu (tirdzniecības platformas nodrošināšanu), novērš tirgus nepilnību VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē;

4) ielu apgaismojuma uzturēšanu Saldus pilsētas administratīvajā teritorijā, saskaņā ar pašvaldības pilnvarojumu;

5) Saldus pilsētas administratīvās teritorijas uzturēšanu un kopšanu - gājēju celiņi, ietves, sabiedriskā transporta pieturvietas, laukumi, skvēri, parki un zālāji.

Attiecībā uz teritorijas uzturēšanas un kopšanas pakalpojumu sniegšanu, pašvaldība izvērtējumā norādījusi, ka, tā kā katru gadu tā būtiski maina pasūtījuma apjomu labiekārtošanas un tīrīšanas darbiem, pasūtījuma apjoma neregularitāte attur privātos uzņēmējus iesaistīties šajā darbības jomā. Tomēr, pašvaldība 2020.gadā ir veikusi tirgus izpēti un beidzoties noslēgtajam pilnvarojuma līgumam par teritorijas kopšanu, plāno šiem darbiem izsludināt publisko iepirkumu.

KP ieskatā šo pakalpojumu sniegšanas tirgū pirmšķietami nevarētu tikt konstatēta tirgus nepilnība VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē, kā arī šo pakalpojumu sniegšana nevarētu tikt pamatota ar citiem VPIL 88.panta pirmās daļas priekšnoteikumiem. Tādējādi KP atbalsta šādu pašvaldības plānoto rīcību, kā arī aicina vērtēt iespēju organizēt publiskos iepirkumus arī attiecībā uz ielu apgaismojuma uzturēšanas darbu veikšanu.

Nemot vērā, ka pašvaldība nav veikusi atbilstošu izvērtējumu par visiem SIA “Saldus komunālserviss” un SIA “Saldus namu pārvalde” darbības veidiem (piemēram, SIA “Saldus komunālserviss” sniegto nekustamo īpašumu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu, ūdens skaitītāju uzstādīšanas un nomaiņas pakalpojumu, transporta tehnikas nomas pakalpojumu, pārvietojamo tualešu nomas pakalpojumu, SIA “Saldus namu pārvalde” sniegto remontstrādnieka, elektriķa, santehniķa pakalpojumu, kravas transporta, traktortehnikas u.c. tehnikas nomas pakalpojumiem, lapu savākšanas pakalpojumu), KP norāda, ka neatkarīgi no tā, vai veiktais izvērtējums ir sākotnējais izvērtējums vai līdzdalības pārvērtēšana⁷, izvērtējums ir jāveic par katru no publiskas personas kapitālsabiedrības darbības veidiem, neaprobežojoties tikai ar tās pamatdarbību⁸, lai konstatētu, vai īstenojas kāds no VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnoteikumiem publiskas personas kapitālsabiedrības saimnieciskajai darbībai, kā arī izvērtējums nedrīkst būt formāls.

Līdz ar to jaunizveidotajai Saldus novada pašvaldībai jāveic atbilstošs izvērtējums arī par šiem darbības veidiem. Veicot konkrēto izvērtējumu, pašvaldībai ir pienākums konsultēties ar komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem. Tāpat, pašvaldībai, būtu jāņem vērā, vai attiecīgos pakalpojumus pašvaldības teritorijā sniedz privātie komersanti (ņemot vērā arī to, ka administratīvi teritoriālās reformas rezultātā izveidotā Saldus novada teritorija būs plašāka)⁹, kādas būtu privāto komersantu iespējas pārņemt attiecīgo pakalpojumu sniegšanu pašvaldības teritorijā, kā arī to, ka nepamatota pakalpojumu sniegšana var negatīvi ietekmēt privāto tirgus dalībnieku konkurētspēju.

KP norāda, ka gadījumā, ja attiecībā uz konkrētu pakalpojumu sniegšanu, pašvaldība, veicot izvērtējumu, konstatētu, ka tirgus spēj nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā, pašvaldības kapitālsabiedrībām būtu jāatturas no turpmākas attiecīgo pakalpojumu sniegšanas. Gadījumā, ja pašvaldības kapitālsabiedrības tomēr turpinātu veikt šos

⁷ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7.panta pirmā daļa, sk. šeit <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitāla-dalu-un-kapitalsabiedrību-parvaldības-likums>

⁸ Konkurences padomes priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana, sk. šeit https://ej.uz/PP_līdzdalībasizvērtēšana

⁹ https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/content/files/ATR%20reforma/Info%20par%20novadiem/saldus_novads_2020.pdf

pakalpojumu, tām regulāri būtu jāveic ietekmes uz konkurenci izvērtējums, lai identificētu un novērstu iespējamu neatbilstību Konkurences likuma 14.¹ pantam¹⁰.

Tāpat KP norāda, ka, lai nepieļautu Konkurences likuma 14.¹ panta (konkurences neitralitātes) pārkāpumu, ir būtiski, lai arī pašvaldības kapitālsabiedrību pakalpojumu cenas tiktu veidotas, balstoties uz izmaksām.

KP arī aicina pārskatīt un precizēt kapitālsabiedrību statūtos noteiktos darbības veidus atbilstoši faktiskajai kapitālsabiedrību darbībai.

Attiecībā uz SIA "Saldus komunālserviss" sniegtajiem ūdensskaitītāju apkalpošanas pakalpojumiem, KP aicina pašvaldību un SIA "Saldus komunālserviss" iepazīties ar KP tirgus uzraudzībā "Individuālo ūdens patēriņa skaitītāju maiņas pakalpojumu tirgus uzraudzība"¹¹ izdarītajiem secinājumiem, ka šo pakalpojumu sniegšana ir atbalstāma tikai tiktāl, cik ir konstatējama tirgus nepilnība. Līdz ar to gadījumā, ja tirgus nepilnība nav konstatējama, konkrēto pakalpojumu sniegšana nav pamatota.

Noslēgumā, apkopojot iepriekšminēto, SIA "Saldus komunālserviss" sniegtie pakalpojumi – ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde, notekūdeņu savākšana un attīrīšana – KP ieskatā pašreiz atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punktam, proti, tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai, kā arī atsevišķu pakalpojumu sniegšana visticamāk atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punktam, novēršot tirgus nepilnību.

SIA "Saldus namu pārvalde" darbību nekustamo īpašumu pārvaldīšanas pakalpojumu jomā daļēji var uzskatīt par tādu, kas novērš tirgus nepilnību VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē attiecībā uz apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu dzīvojamām mājām, kuru apsaimniekošanu privātie komersanti nevēlas uzņemt, piemēram, sliktā tehniskā stāvokļa, zemās iedzīvotāju maksātspējas u.c. iemeslu dēļ. Vienlaikus, KP aicina meklēt citus atbalsta mehānismus, kā veicināt privātā īpašumā esoša nekustamā īpašuma kvalitatīva uzturēšana (daļējs pašvaldības atbalsts mājas remontam, renovācijai u.c.). Tāpat KP secina, ka arī SIA "Saldus namu pārvalde" darbība, nodrošinot Saldus pilsētas tirgus apsaimniekošanu, atzīstama par atbilstošu VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punktam.

Tomēr jaunizveidotajai Saldus novada pašvaldībai, līdz 01.06.2022. veicot līdzdalības pārvērtēšanu tās kapitālsabiedrībās, ir jāņem vērā arī ar novada teritorijas paplašināšanos saistītie aspekti. Kā arī KP norāda uz jaunizveidojamās Saldus novada pašvaldības pienākumu veikt atbilstošu izvērtējumu par visiem tās kapitālsabiedrību darbības veidiem, t.sk. konsultējoties ar Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru, kā arī iespēju robežās ar attiecīgo pakalpojumu tirgu pārstāvošiem komersantiem pašvaldības teritorijā.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

¹⁰ Konkurences likuma 14.¹pants, sk. Konkurences likums (redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2020.), <https://likumi.lv/ta/id/54890-konkurences-likums>

¹¹ https://www.kp.gov.lv/files/documents/20191022_TU_udensskaititaji.pdf